

Handläggare
Ann-Charlotte Backlund
Telefon: 08-508 31 560**Till**
Kulturnämnden
2017-06-13

Frihetens källa. Svar på skrivelse från Rasmus Jonlund m.fl. (L)

Förvaltningens förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Robert Olsson
KulturdirektörAnn-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Sammanfattning

I skrivelsen föreslår Rasmus Jonlund (L), Hanna Gerdes (L) och Anne-Lie Elfén (L) att kulturförvaltningen skyndsamt tar fram och sätter upp en tydligare och mer informativ skylt till konstverket Frihetens källa på Norrmalmstorg. Skylten ska berätta om bakgrunden och det större historiska sammanhanget kring Baltikum och måndagsrörelsen.

Kulturförvaltningen finner att den bronsplatta som utformades 1994-96 av konstnär Kerstin Kjellberg-Jacobsson bildar en helhet med konstverket och informerar om konstverkets bakgrund varför förvaltningen förespråkar att ingen ny skylt tas fram som ersättning för den befintliga.

Underlag för beslut

Skrivelse till Kulturnämnden daterad 2017-04-04 om Frihetens källa från Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (alla L).

Ärendet

Liberalerna vill att det sker en tydligare skyltning med information om bakgrunden till skulpturen Frihetens källa på Norrmalmstorg. De vill ”ytterligare markera detta minne” av måndagsrörelsen genom en utförlig förklarande skylt som även berättar mer om bakgrunden och det större historiska sammanhanget kring Baltikum och måndagsrörelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stadsmuseiavdelningen.

Bakgrund

Måndagsrörelsen var en manifestation till stöd för de baltiska folkens kamp för nationell självständighet. Mötena hölls på Norrmalmstorg varje måndag kl 12 mellan mars 1990 och till september 1991, då de baltiska staterna blev självständiga.

I september 1992 beslöt kommunfullmäktige att bifalla en motion från Anders Johnson (FP) om ett baltiskt frihetsmonument på Norrmalmstorg. Fullmäktige uppdrog åt Konstnämnden för utsmyckning av allmänna platser (KNAP) att se till att beslutet genomfördes. KNAP beslöt i december att bjuda in fyra konstnärer att lämna in förslag till Baltiskt frihetsmonument. Konstverket skulle innehålla vatten, produceras för 500 tkr och vara externt finansierat. Intentionerna var att uppmärksamma de baltiska folkens frihetskamp i samband med Norrmalmstorgs förnyelse. Platsen ansågs särskilt passande då måndagsrörelsen vid den tiden hållit sina manifestationer där i solidaritet med balternas frihetsprocess.

Björne Selders förslag vann och konstverket Frihetens källa invigdes 1994. Samma år uppdrogs åt konstnär Kerstin Kjellberg-Jacobsson att skapa en förlaga till en bronsplatta invid skulpturen Frihetens källa med följande text:

”Norrmalmstorg var mötesplatsen för Måndagsrörelsen, som 1990 startade sina manifestationer till förmån för de baltiska folkens frihetskamp. Denna skulptur, ”Frihetens källa”, utförd av Björne Selder på uppdrag av Stockholms stad, invigdes 1994”.

I mars 1995 presenterades ett förslag till text vid sammanträde i Stockholms konstråds arbetsutskott för allmänna platser. Förslaget antogs. Konstnären arvoderades med 60 tkr och gjutningen som utfördes av Herman Bergmans konstgjuteri kostade 15 tkr. Bronsplattan gjöts 1996 och kom på plats samma år. Bronsplatta är 35 x 105 cm och är monterad i torgets markbeläggning intill skulpturen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Flera skäl talar emot en skyndsam framtagning och uppsättning av en ny skylt invid Frihetens källa.

Den befintliga skylten informerar om och väcker nyfikenhet på såväl måndagsrörelsen som de baltiska folkens frihetskamp.

Informationshungriga kan genom den balanserade texten ta reda på mer kring de historiska händelserna och bilda sig en uppfattning om skeendena.

Den nuvarande bronsplattan är att betrakta som ett konstverk i sig, den är signerad ”Kerstin Kjellberg Jacobsson 1995”.

Trots sin ansevärd storlek stör plattan inte upplevelsen av konstverket.

Bronsplattan har visat sig vara funktionell i sin utformning då den varken hindrat olika aktiviteter på torget eller brutits ned av nötning, väderlek, snöskottare eller andra faktorer.

Med anledning att Frihetens källa redan har en genomarbetad, informativ och kvalitativ bronsplatta/skylt i anslutning till konstverket, förordar förvaltningen att ingen ny skylt tas fram.

Jämställdhetsanalys

Kulturförvaltningen finner inte att frågan påverkar jämställdhet mellan könen.

Bilaga

Skrivelse till Kulturnämnden daterad 2017-04-04 om Frihetens källa från Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (alla L).